

Exhumácia generála Franca – ľavica neznesie historické poníženie

pch24.pl

10. novembra 2019 ✚ Politika ✚ Rozhovory

Prečo ľavicovej vláde Španielska tak veľmi záležalo na exhumácii generála Franca? Myslím si, že socialisti chcú týmto spôsobom dokázať svojim voličom, že vo svojom antifrankizme sú principiálni - hovorí profesor Jacek Bartyzel. Okrem toho dodáva: „ľavica neznesie poníženie,“ poznamenáva historik.

Foto: Generál Franco

Španielska socialistická vláda Pedra Sáncheza sa s neobvyklou rozhodnosťou snažila dosiahnuť exhumáciu generála Francisca Franca a preniesť jeho ostatky z Údolia padlých. Ako to chápať v kontexte súčasnej španielskej politiky? Rozohňujú historické udalosti španielsku spoločnosť?

Myslím si, že „rozohňujú“ ľavicových politikov, najmä v súčasnosti vládnuce socialistickú stranu. Tieto akcie treba posudzovať aj v súvislosti s blížiacimi sa predčasnými voľbami. Myslím si, že socialisti chcú svojim voličom dokázať, že sú principiálni v antifrankizme, čiže – ako to nazývajú vo svojom jazyku -, antifašizme.

Je to tiež pokračovanie historickej politiky začatej socialistickou vládou Josého Luisa Rodrígueza Zapatera, ktorý – ako je známe -, rozpútal túto ideologickú vojnu tým, že presadzoval tzv. právo na historickú pamäť a začal ničiť všetky materiálne stopy nielen frankizmu, ale celej katolíckej a národnej strany v občianskej vojne. Týmto spôsobom dokonca aj v Navarre sú ničené všetky pamätníky a iné formy pripomínajúce karlistov z čias vojny – karlistov, ktorí vo svojom hlavnom jadre vôbec neboli frankisti. Ide teda o pokračovanie, završenie diela revolučného vandalizmu.

Možno snahu odstrániť ostatky generála Franca z Údolia padlých považovať za obyčajný revanšizmus, alebo je za tým ideológia? Franco viacej „dráždi“ ľavicu preto, lebo vyhral občiansku vojnu, či skôr kvôli svojmu prístupu ku katolíckej viere? Nepočul som o zámere odstrániť José Antonia Prima de Rivera (zakladateľa fašistickej strany Falanga) z Údolia padlých.

Máme dočinenia rovnako s revanšizmom ako aj s ideológiou, ale revanšizmus prevažuje. Ľavica neznesie poníženie, že bola porazená.

Príklad vami spomínaného Josého Antonia potvrdzuje túto tézu. Podľa ideologických kategórií mal José Antonio bližšie k fašizmu a nie Franco (hoci španielsky fašizmus mal svoje špecifiká v porovnaní s ostatnými).

Franco nebol fašistom, ale politickým pragmatikom, ktorý sa považoval za akéhosi *katechóna* Španielska zachraňujúceho krajinu pred bolševizmom a slobodomurárstvom – pretože to pre neho bolo rovnako dôležité. Avšak pokiaľ ide o ideologické zafarbenie – ak mu neboli úplne ukradnuté –, tak stál nad nimi. Tak ako nebol fašista, nebol ani úplne tradicionalista a najmä legitimista.

Pokiaľ ide o Josého Antonia – ak by španielska vláda chcela narušiť pokoj aj jeho ostatkov -, bol by to ťažší prípad, pretože José Antonio spĺňa formálne kritérium padlého, keďže mauzóleum je Údolím padlých. José Antonio Primo de Rivera bol nepochybne zastrelený – stal sa obeťou justičnej vraždy spáchanej vtedajším režimom.

Generál Franco však nebol usmrtený – zomrel o mnoho rokov neskôr v posteli. Presun ostatkov Josého Antonia by preto bol pre ľavicu zložitejší ako prípad generála Franca – v jeho prípade môžu totiž socialisti argumentovať, že nebol usmrtený. Na druhej strane je tiež známe, že Franco sa nikdy nevyjadril, že by práve tam chcel byť pochovaný. Rozhodnutie pochovať generála Franca v Údolí padlých prijal jeho nástupca ako hlava štátu a *de iure* kráľ – Juan Carlos I.

Niekedy počujeme hlasy, že v Údolí padlých odpočívajú obidve strany bojujúce v španielskej občianskej vojne - a teda aj predstavitelia ľavice. Je to pravda?

Je to zložité. Myšlienka vybudovať baziliku a monumentálny cintorín oboch bojujúcich strán sa zrodila v roku 1940, nie je však známe, či sú tu pochovaní aj padlí, ktorí bojovali na strane Ľudového frontu.

Myšlienka, aby tam boli pochovávané obe strany, pochádza od falangistov, ktorí – ako vieme -, boli ľavým krídlom povstaleckého národného tábora, čiže krídlom nekatolíckym.

Idey falangistov boli myšlienkami akéhosi „sekulárneho náboženstva“, nie katolíckeho v striktnom zmysle slova. Je tiež známe, že Cirkev sa dôrazne postavila proti tomu, aby na posvätenom mieste boli pochovávaní aj ateisti, slobodomurári a ľudia bojujúci proti Cirkvi. Preto je ťažké jednoznačne povedať, či sú v Údolí padlých pochovaní aj stúpenci Ľudového frontu. Možno tam sú ako padlí, ktorých vzali z bojiska a pochovali bez ohľadu na to, na ktorej strane bojovali, ale nie je to úplne jasné.

Ako zaobchádzal generál Franco so svojimi protivníkmi počas občianskej vojny a potom počas svojej vlády?

Generál Franco sa nepochybne považoval za nástroj Božej spravodlivosti, ktorý trestá nepriateľov Cirkvi a Španielska. V jeho konaní počas vojny a v rokoch bezprostredne po vojne možno vidieť železnú dôslednosť a určite mal – hovorovo povedané -, ťažkú ruku pri vynášaní rozsudkov. Čo je však pre neho charakteristické, generál Franco v tejto veci nikdy nepodliehal emóciám. Zvažoval stupeň viny a verdikty podpisoval bez váhania, ale aj bez emocionality.

V neskoršom období – zrejme na podnet svojich duchovných vodcov, svedníkov -, však Franco postupne prechádzal k politike odpustenia a amnestií. Dochádzalo k postupnému a systematickému znižovaniu počtu

väzňov, k ich predčasnému prepúšťaniu, až nakoniec v roku 1964 – pri 25. výročí skončenia vojny –, vyhlásil Franco všeobecnú amnestiu na všetky zločiny spáchané druhou stranou.

Foto: následník francúzskeho trónu Ľudovít XX. nesie rakvu s generálom Francom

Zločiny, ktoré ste uviedli, sú jedným zo základných asociácií, ktoré sa vynoria v súvislosti s vojnou. Obe strany bojujúce v španielskej občianskej vojne mali na svedomí rôzne veci. Je však možné položiť znamienko rovnosti medzi správaním sa oboch strán, a to nielen pokiaľ ide o ich počet, ale aj o ich charakter? Prejavovala niektorá z nich väčšiu brutalitu?

Pokiaľ ide o numerické odhady, tie sa, samozrejme, líšia. V aktivitách oboch znepriatelených strán sú však dva rozdiely.

Prvý sa týka toho, čo bolo útokom a zločinom a čo odvetným opatrením. Nepochybne masové vraždy začali takzvaní republikáni – čo je, samozrejme, absurdné pomenovanie: boli to anarchisti, komunisti, socialisti a ďalšie ľavicové skupiny – ktorí rozpúťali teror ešte pred vypuknutím vojny. Vypuknutie vojny, národné povstanie, bolo reakciou na tieto zločiny. Dalo by sa povedať, že biely teror bol odpoveďou na červený teror.

Druhou otázkou je rozdiel v spôsobe páchania násilia. Ľavicové násilie bolo zhýralosťou krutosti používajúcou tie najrafinovanejšie formy mučenia, masakrovania živých i mŕtvych, vyhadzovania mŕtvol z hrobov a ich zneuctovania. Napríklad bola vykopaná rakva veľkého španielskeho filozofa, kňaza Jaime Balmesa z devätnásteho storočia, a ľavicoví militanti s jeho lebku potom hrali futbal. Osoby z republikánskej strany vymýšľali taktiež nové, dovtedy neznáme typy mučenia – napríklad vo väznici madridskej čety, ktorú zriadili v telefónnej ústredni, boli väzni mučení manipulovaním s objemom zvuku, čiže dalo by sa povedať, že bol mučený ich sluch. Bol to teda záchvat sofistikovanej krutosti.

Nie je však známe, že by takéto činy beštiálnosti bola vykonávala druhá strana. Tam sa jednoducho strieľalo a to bolo všetko.

Ďakujem za rozhovor.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/exhumacia-general-a-franca-lavica-neznesie-historicke-ponizenie/>